

Sonetter

Ekman, Ernst,

81 A Br.

Mitt. Sov.
(Am)
0

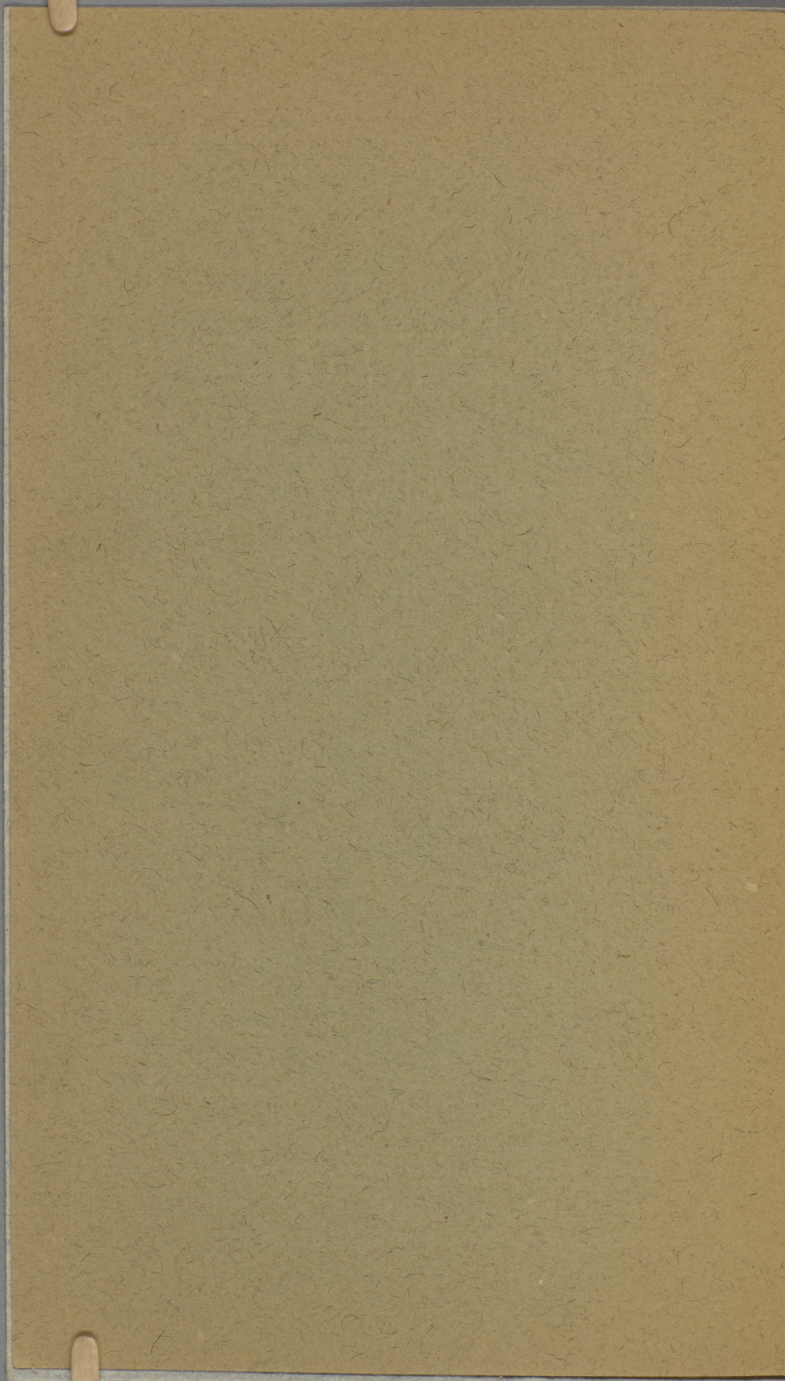
SONETTER

AF

ERNST EKMAN

Karlstad 1907.

Tidnings-A.-B. Värml. Dagbl. boktryckeri.

SONETTER

AF

ERNST EKMAN

Karlstad 1907

Tidnings-A.-B. Värmlands Dagblad

SJÄLFDEKLARATION.

Jag torgför själf mitt hjärtas lust och
kval.

Den eld, som kärleken och smärtan
tänder,
se, jag bär fram den här med egna
händer,
om den sublim skall lysa, om banal.

Se här mitt väsens kärna. I dess
skal
jag vill ej känna andras sjuka tänder.
Jag knäckt mig själf och blottat ett i
sänder
af hopp och drömmar, ve och ideal.

Och är du rik, och vill du glans och
prakt,
vill du se allt, som konstrikt, färgskönt
strålar,
i stolta byggnader tillsammanbragt:

Kom ej till mig. Blott på en pappers-
skifva
med tvänne färger, svart och hvitt,
jag målar;
min lust, mitt kval är allt jag har att
gifva.

(1898).

NÄR MAN SKALL DÖ.

Kom, lägg din kind till min. Det är
så godt
att i sin närhet lif och glöd förnimma,
när man skall dö i lifvets morgontimma
från frukt och blommor, dem ej handen
nått.

Jag vet det väl, det blef en annans lott
att skåda kinden glöda, blicken glim-
ma;
men sprid ändå en sista hjärtlig strim-
ma,
i mina tankars moln en strimma blott.

När hjärtats alabasterklocka spruckit
och döden, som sig länge undanstuckit,
ur hektisk lunga ropat: följ min stig

O, kan du räkna på att kinden närma
och skänka bort en liten smula värma
åt den som brann och som förbrann
för dig?

(1894).

VAILLANT*)

När tyrannit revolutionen föder,
när konstens söner bryta okänd bana,
när anarkisten höjer brandröd fana,
hvad, är det icke samma eld som
glöder?

Hvarhelst kring en idé som män, som
bröder
en trotsig skara jag ser kämpa, spana,
där vill jag något stort och härligt ana,
och stor är den, som för en stor sak
blöder.

Om tusenden en Tell om hjälte dyrka
och som ett djur Vaillant blir slaktad
ner,
förbannad, hånad af en värld — hvad
mer.

Det är dock samma tro och samma
styrka,
som riktar schweizerhjältens frihets-
pil
och slungar anarkistens projektil.
(1894).

*) Afrättad i februari 1894.

EFTER DIG.

Ja, det är slut med sommarnattens
blida
och sommandagens varma, sköna ro;
kring träd och knutar arga stormar
sno,
och täta duggregn, som i skinnet svi-
da,

i svaga bröst och sjuka sinnen sprida
den kalla pessimismens frön, som gro
i tysthet frätande på hopp och tro,
med kallhån matande de små som lida.

Du årets styfbarn, rasa fritt till slut.
När du har hånat och huserat ut,
skall vintern vakna vid en trollfes bud.

Och då skall glädjen åter bli vår gäst.
Ty söderns länder kläder våren bäst,
men nordens lynne kräfver vinterskrud.
(1894).

FÖRENING.

Ja, låt oss helt bekänna för hvarann,
vårt svunna lif skall dock sig själf för-
råda;
javisst, javisst, vi hafva älskat båda,
och älskat varmt som man b'ott en
gång kan.

Men den som hjärtats första känsla
vann,
hon blef ej min och din blef icke han,
och ungdomsdrömmen, som i fjärran
brann,
vi fingo som en lusteld endast skåda.

Men se, ju mera våra hjärtan blöda,
dess högre skall den nya känslan glöda.
Två sjuka själar skola sammanblandas

till en, som friskt af lust och glädje
andas,
två halfva hjärtan växa samman till
ett helt som klappar varmt och lefva
vill.

(1894).

Din sommarateljier var nätt och täck
liksom du själf. Ett kök, där solen
tömde
sitt guld i öfverflöd, och spiseln gömde
sig bakom draperiers djupa veck.

På golfvet lyste här och där en fläck,
som man för väggens glada skisser
glömde;
och i en gungstol satt du själf och
drömde
framför staffliets skogomvuxna bäck.

Men när jag lät undslippa mig, att
detta
just vore något att i bladet sätta,
då såg du ned på mig och log besvä-
radt.

Och i det leendet jag ville känna:
du stackars tok, mitt namn är känt
och äradt
förutan hjälp af din okända pänna.

3.

Ja, du är stor och genialiskt rik,
din fantasi far i spiralens ringar
och når sitt mål på så förvågna vingar,
att själfva flykten blir osannolik.

Ditt öga ler, din stämma ar musik,
men samma e'd, som tjusar och betvin-
gar,
minuten efteråt en kalldusch bringar
på hjärtats barnsligt varma erotik.

Ditt hjärta du i konstens djup begraf-
ver,
då dårar och du stinger med en blick.
Men du skall se, i hvem du stungit haf-
ver.

Du tror du färdat af en kärleksdåre,
men det var ingen narr som från dig
gick,
ty i min mån anch' i' sono pittore.

4.

Mät stolt din blombeströdda konstnär-
bana
och se föraktfullt an som en betjänt
en enkel namnlös tidningsrecensent,
en vanlig man ur hopen den profana.

Men äfven jag har svurit konstens fana,
och äfven jag har blickat djupt och
känt,
hur skapardriften genom pulsen bränt,
hur själen dallrat under lust att dana.

Mitt lif är armt, min själ en memnon-
stod,
som sitter skenbart kall och utan blod
i öknens dystra natt med bunden tunga.

Men denna stenbarm är en barm som
strider
för kraft och klarhet, och en gång om-
sider
när sol går upp, skall memnonstoden
sjunga.

(1894).

MERA VÄRDT.

När du i ensamheten tårar gjuter
och styr dit ut i skymningen din färd
att lägga ned en rosig offergård
på kullen som din lycka innesluter ;

O, vet, din smärta är en sol, som gjuter
en evig vårglans öfver minnets värld
och när du tror dig mest af sorgen
tård,
du blott ditt hjärtas högsta lycka njuter.

Att full af glöd och smyckad rikt af
stora,
af skära rosor ifrån minnets flora
sin kärlek lefvande i döden äga ;

Månn ej den lyckan skulle mera väga,
än att till evig drottning henne kora
och henne död i lifvet se'n förlora?
(1894).

INFÖR EFTERVÄRLDEN.

Nå gudskelof för det man ej blef stor
och hann den höjd, som ärans sol be-
skiner,
där hjärtat fryser och där lyckan bor
i stjärnor, sidenbjäffs och dyra viner ;

Där, när man skymtar dödens svarta
flor,
ett dussin läkare med bistra miner
i höglärdt samråd skrifva bulletiner,
som världen läser och som ingen tror.

Där, när man som fullbordadt faktum
står,
all världen rundt man skall beses och
dömas. —
Hvem önskar icke, att när timman slår

och han från punsch och sitna byxor
går,
hans storverk må i jorden gärna göm-
mas,
om också hans små snedsprång därvid
glömmas?
(1894).

CENTRUM.

Ja, som du ser och hör, mitt unga blod
har ej haft svårt att fatta eld och svalla.
Men fast månghundra blickar låtit falla
ned i mitt hjärta sina varma lod,

har jag mig rest igen i trotsigt mod
att dig på tronen ständigt återkalla
Ty det var du, som midt i kretsen stod,
och det var dig jag älskade i alla.

När kinden purprats under feberns
brand
och febern skakar pännan i min hand,
kan denna hand ej feberns glöd be-
skrifva

Men när mitt hjärtas storm har dämpat
sig,
jag skall som skald en annan Kellgren
blifva,
behagens skald. Jag skall besjunga dig.
(1894).

LARVEN.

Det var väl nyttans progbill, som
en sådan hvälfning åstadkom;
den kände blott ett mål, en sak:
att göra fåran djup och rak,
och vejde ej och gaf ej akt
på kryp som sig i vägen lagt.

I.

Så, att ännu en gång vi skulle mötas;
väl ej som förr i vårdad badhuspark,
men i den stora kala ödemark,
där lifvets hundra skilda sysslor skötas.

För morgondröm i lifvets middag bö-
tas;
nu sitter jag och fyller pappersark
och tuggar bröd till hälften mängdt
med bark,
och dina dar på ett kontor förnötas.

Så torrt, så tungt och tråkigt lifvet
går,
och af den dröm en gång vi båda dröm-
de
finns minnet blott, nu efter långa år.

Vi le, om ens vi orka göra det,
åt allt det rika lif vår ungdom gömde,
vi le åt kärlekens naivitet.

2.

Vi le, och dock hur kunna vi bele
den period, som allt i glans förklarar
och som den vårens poesii förvarar
som aldrig sommaren skall återse?

Vi borde fröjda oss i lifvets ve
åt minnet af hur ögat uppenbarar
hvad hjärtat frågar och hvad hjärtat
svarar
tills tvänne sig i ett förenta ge.

Vi borde gråta åt förlusten af
den sinnets spänstighet, den hjärtats
renhet
som göt i känslan fröjd, i tanken en-
het.

Hur skulle, flicka, ej på lifvets haf
en kärlek såsom den vår ungdom närde
vid rodret varit af oskattbart värde.

3.

Af sol och sommar född, af ljus och
fröjd,
af gröna lundar och af fågelkvitter,
af blod som brusar, ungdomskraft som
spritte,
vår kärlek lefde öfver stunden höjd.

Af mödan, tård, mot marken tröstlöst
böjd,
af smärtan, som i hjärteroten sitter
och där gör själfva lifvets sötma bitter,
var ej i fjärran ens en skugga röjd.

Du var ett sextonårigt barn, javisst,
med flätan hängande och pannan benad
och jag en sjuttonårig gymnasist.

Och var vår kärlek alltså ej försenad,
den var dock från beräkning fri och
list,
ty den var stor och varm och ärligt
menad.

4.

Och hur vi njöto af vår unga lycka!
Ja, nu se'n tiden kylt oss båda två
kanske när hastigt vi se ned därpå
att vi den njutningen helt måttlig tyc-
ka.

Men om vi kunde blott från scenen
rycka
två lustrers intrycks dimmiga ridå,
var viss, vi skulle i en solängd stå
och än en gång bland rosor handen
trycka.

Och var vår lycka också omedveten,
den var så mycket mera intensiv
och omedvetena voro vi tillika

Om livvets dans kring kalfvarna de
rika.
Hvad är allt guld i hela verkligheten
mot ungdomsdrömmens gyllne sol-
skenslif.

5.

Vi skildes åt att på de skilda slagen
af lifvets banor göra små försök;
i studiërs bottenlösa haf jag dök
och du vardt in i sifferhvirfveln dragen.

Jag såg knappt mer en skymt af sol-
skensdagen;
i dunkla nätter genom tobaksrök
jag körde fram med vetenskapens ök,
med järn i tron och mjölk och bröd i
magen.

Jag plöjde fåror saftiga och rika,
och själfva skogen, svor jag, skulle
vika
till sist för mina äggars hvassa tvång.

Den vägen skulle bli så lätt att trampa
och långa mörka år vid flitens lampa
blott förbereda lyckans soluppgång.

6.

Vi hade byggt vår lyckas helgedom ;
när åren gått och mina studier hunnit
sitt gifna mål och jag en ställning vun-
nit,
då skulle kärleken slå ut i blom.

Och årens mått har längese'n förrun-
nit,
min själ är full af studiers rikedom
och äfven du en verkningskrets har
funnit,
men helgedomen den står ännu tom.

Se ungdomen var varm och lifvet kallt,
vår kärlek visste ej, att öfverallt
mot hvassa uddar lyckans dröm tan-
gerar.

Nu sitta vi med hjärtan kalla, tomma ;
jag skrifver vers och siffror du sum-
merar,
men hvar är kärleken, som skulle blom-
ma?

7.

Det var en larv, som lefde på sitt blad
i sorglös liknöjdhet för hvad som
hände,
han åt sig mätt och gjorde dagen glad
och gassade i soln så skinnet brände.

Och tiden gick sin gilla gång åstad,
instinktligt larven sina trådar spände
och väfde in sin korpus till den grad
att ej en skymt af dagen mer han
kände.

Välan, hans puppa var en fjärils frö
som skulle gro, men ingalunda dö,
den låg och väntade i åkerdiket,

till dess den stacks en dag af något
hvasst
och lifvet slocknade när skalet brast
och ingen fjäril höjde sig ur liket.
(1895).

DIKTAREN.

I.

Mitt bröst är sjukt, jag andas blott med
möda,
och vårens vindar, friska, hälsosamma,
som måla andras drag med lifvets flam-
ma,
hos mig blott samma flammans färg för-
öda.

Som glas jag känner mina reffen sprö-
da ;
en oförsiktig stöt, och i detsamma
skall jordens svalg en munsbit är anam-
ma
för maskarna till några veckors föda.

Min varelse är danad såsom milan,
på ytan härskar kölden, ron och hvilan,
men det är skenbart endast. Stöt ett
hål

i dessa kalla väggar, och du känner
en eld som härjar innanför och bränner
sin egen lifsmateria till kol.

2.

Jag aldrig lifvet och dess fröjd föraktat
och mycket har jag lefvat själf och sett
och mer än en gång jag mustaschen
svedt
vid lifvets härd, när jag mig rätt ej
aktat.

Men elden, jag likt kolaren har vaktat
tills själf jag föll däri oförutsedt,
kom inifrån och gjorde lifvet hett
fast jag ej dylik brasa eftertraktat.

Men, likafullt, i ständig spänning brann
jag
till dess mitt jag så när förkolnadt fann
jag
och lågan flämtande af näringsbrist.

Men när materian brunnit upp till sist,
skall ännu lågan från förbränningshär-
den
i mina sånger gå till eftervärlden.

3.

Jag såg en magiker, som på ett bord
ett litet hvitt och menlöst pulver lade,
som enligt hvad han ville visa hade
en sällsam egenskap, ej förr förspord.

Han tände eld på stoftet. Några ord,
en formel, han, pro forma kanske, sade
och med en liten gaffel eller spade
vardt elden rörd och mera liflig gjord.

Och gnistrande en liten låga tändes,
där spektrums alla färger igenkändes.
Men när den fladdrat några få sekun-
der,

var stoftet uppbrändt, och i askan
fanns
en liten växt med blad och blom, ett
under,
i all sin blygsamhet, af färg och glans.
(1895).

2.

Jag stred mot kvinnan ärens långa
strid.

Det var förvandiadt, det idyl'iskt ljufva,
jag russin såg, där kärleken sett druf-
va,
med hoppets grönska vissnad strödd
bredvid.

Men min var makten än en liten tid,
och ormnaturen hos mina drömmars
dufva,
som stang mig, ville jag i grunden
kufva
och tvinga mig med våld till ro och
frid.

Böj dig för mannen, såsom skriften
sagt,
var mjuk som kvinna, smidig i behagen,
men känn hans öfverlägsenhet och
makt!

Hon skrattar cyniskt kallt åt mina ord
och ser mig kämpa tills jag ligger sla-
gen,
i oresonlig kamp tillintetgjord.

4.

Hvad är för mening, hvad för mål för
slik
en strid på lif och död af man och kvin-
na,
där lika litet seger han kan vinna
utaf en örfil som af en replik?

Ges ej försoning i mitt lifs tragik,
skall intet slut mitt dystra drama finna,
förr'n själf jag skall som soningsoffer
brinna
och färga med mitt blod din kjortel-
flik?

Du trampar, och din häl är hvass som
knif,
när du den trycker hårdt på mannens
lif.

Men, kvinna, hvarför trampar du där-
på?

Se du är feg och svag, men vill ändå
ge dig en illusion af kraft och mod
när på din häl du ser den starkes blod.

5.

Men I, som räckten kvinnan handen,
när
hon skrek, att hon var fången och för-
trycktes,
lätt var er seger vunnen, som det tyck-
tes,
men segerns frukt ännu ej mogen är.

Den mognar. Och I riddersmän, sen
här
hvad I han kämpat för: När kvinnan
rycktes
ur tvångets bojor, bands och innelyck-
tes
i samma stund den slagne mannen där.

Ställ ej en slafnatur att föra svärdet,
gif icke härskarspiran åt den svaga.
Förmågan kännes i det inre värdet,

ej i de granna fraserna och talen.
Hon fick för mycket makt, för litet aga,
och när hon frigjorts, blef hon hög-
färdsgalen.

6.

Jag hatar kvinnan som man hatar den
som på ens bana ställer sig som hinder,
som gifver sår som svida och förbinder
blott för att gifva nya sår igen.

De slutna röda läppar hviska : känn !
Och : kom ! så locka hennes ögons glin-
der,
men hennes runda barm och varma
kinder
ha icke skänkt mig hvad de lofvat än.

Jag hatar kvinnan som man hatar dryc-
ken,
den ljuftva, som slår viljans kraft i
stycken
och bringar ånger, smärtor efteråt.

Jag ville fly för farornas försåt,
men rycks tillbaka, lär ett steg jag ta-
ger,
af den förbannelsen : mitt blod hon
drager.

(1899).

